XX. Leto Klagenfurt (Celovec), dne 26. junija 1940 Št. 26.

KOROŠKI SLOVENEC

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEC"
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

List za politiko, gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrtletno: 1 RM — Rpf; celoletno: 4 RM — Rpf
Za Jugoslavijo četrtletno: Din. 25; celoletno: Din. 100

Vojna s Francijo je zaključena.

Francozi so sprejeli nemške in italijanske pogoje za premirje.

Nemški poročevalski urad javlja z dne 21. t. m.:

V petek 21. t. m. je **Führer** in vrhovni poveljnik nemške vojske ob navzočnosti vojaških poveljnikov, zunanjega ministra in namestnika vodje sprejel francosko odposlanstvo in mu predal pogoje za vojaško premirje. Francosko odposlanstvo so sestavljali general Huntzinger, član vrhovnega francoskega vojnega sveta, general Bergeret, podadmiral Le Luc in poslanik Noel. **Führer je predal pogoje v gozdu pri kraju Compiegne v taistem železniškem vozu, v katerem je maršal Foch 11. novembra 1918 nemškim zastopnikom narekoval premirje.**

S tem je izbrisana krivica nad nemško vojaško častjo. Na Führerjev ukaz je gen. polkovnik Keitel najprej prebral uvod k pogojem za premirje, v katerem je izvajal:

V zaupanju na zagotovila, dana Nemčiji po Wilsonu in potrjena po združenih velesilah, je nemška vojska v novembru 1918 položila orožje. S tem se je zaključila vojna, katere nemško ljudstvo in vlada nista hoteli in v kateri je nemška vojska kljub premoči ostala nepremagana. S prihodom nemške komisije k pogajanjem 11. novembra 1918 se prične križeva pot nemškega naroda. Od tukaj izvirajo onečaščanja in ponižanja naroda, ki je po štiriletni obrambi zapadel eni sami slabosti, da je veroval obljubam demokratičnih državnikov.

3. septembra 1939 sta Anglija in Francija vnovič brez slehernega vzroka Nemčiji napovedali vojno. Orožje je odločilo. Francija je poražena. S predajo pogojev v zgodovinskem gozdu pri Compiegne je zbrisan spomin, ki ga je nemški narod občutil kot največjo sramoto vseh časov. Pogoji za premirje naj preprečijo obnovo vojne. Nemčiji naj nudijo vse gotovosti za nadaljevanje vojne proti Angliji in ustvarijo naj prednogoje novega miru, ki bo popravil Nemčiji storjeno krivico.

Po tem uvodu je Führer ob sviranju nemške himne zapustil prostor.

Podpis pogodbe o premirju.

Glavni stan vodje rajha poroča z dne 22. t. m.:

Dne 22. junija je bila v gozdu pri Compiegne podpisana nemško-francoska pogodba o premirju. Za Nemčijo je podpisal gen. polkovnik Keitel, za Francijo general Huntzinger. Vojne sovražnosti se ukinejo šele 6 ur po podpisu italijansko-francoske pogodbe o premirju. Vsebina pogodbe se zaenkrat ne objavi.

Italija preda svoje pogoje.

Rim 24. junija. V nedeljo 23. t. m. so opolnomočenci Italije izročili zastopnikom Francije svoje pogoje za vojaško premirje. Sestanek se je vršil v okolici Rima. V pondeljek 24. junija ob 19.15 uri so francoski in italijanski zastopniki pogodbo o premirju podpisali, o čemer je bila nemška vlada uradno obveščena. S tem je postala tudi nemško-francoska pogodba o premirju veljavna.

Konec vojne.

Vrhovno poveljstvo nemške vojske je odredilo, naj se sovražnosti proti Franciji ustavijo. S 25. junijem je nastopilo obojestransko premirje. Vojna na zapadu je s tem končana.

Führerjev odlok.

„Nemško ljudstvo! Tvoji vojaki so v pičlih šestih tednih po junaškem boju zaključili vojno na zapadu proti hrabremu sovražniku. Njihove uspehe zabeleži zgodovina kot najveličastnejšo zmago vseh časov. Ponižno se zahvaljujemo Bogu za njegov blagoslov. Odrejam, naj se v državi izobesijo zastave za deset in zvonovi naj zvonijo sedem dni. Adolf Hitler."

Zadnje nemške vojaške operacije v Franciji.

Poročilo glavnega stana vodje rajha:

20. junija. — V bretanjski pokrajini so nemške čete zavzele vojno luko **Brest.** V Normandiji so zasedena mesta **Nantes** in **Tours,** reka Loire je prekoračena. V severni Lotaringiji med krajema **Epinal** in **Toul** se nahajajoče francoske čete so obkrožene. Pri kraju Diedenhofen se boji za Maginotovo črto nadaljujejo. Na znameniti stolnici mesta **Strassburg** vihra nemška zastava. Število 19. junija vjetih vojakov znaša 200.000, med njimi je poveljnik 10. francoske armade. Na angleške zračne napade so nemška letala odgovorila z napadi na angleško vojaško velepodjetje **Billingham,** na petrolejske tanke v **Hull-u** in na naprave pri mestih **Bristol** in **Southampton.**

21. junija. — Nemški oddelki so načrtno zasedali pokrajine Normandijo, Bretanjo in ozemlje med rekama Loire in Rhone. Pri kraju **Gionu** so čete zaplenile 700 novih oklopnih vozov, čiščenje Lotaringije in Alzacije se nadaljuje. Nasprotnik se še brani v zapadnem predelu Vogezov. Letala so napadala ladje pri **La Rochelle** in v ustju reke Garonne. Angleška letala so napadala nevojaške cilje zapadne in severne Nemčije.

22. junija. — V bretanjski pokrajini so padla pristanišča **St. Malo** in **Lorient.** Južno od reke Loire je zaseden kraj **Thouars.** V Lotaringiji in Vogezih sovražnik opušča odpor in se predaja. Število ujetnikov narašča, med vjetimi so admirali, generali in komanderji. Nasprotnik je izgubil 25 letal, eno nemško letalo se pogreša. Od 4. do 20. junija je bilo skupno v zraku sestreljenih 765 nasprotnih letal, obrambno topništvo pa je uničilo 854 letal.

23. junija. — V Alzaciji in Lotaringiji se je predala obkrožena francoska armada. Vjetih je nad 500.000 vojakov, vojni plen je nepregleden. Zavzeta je francoska vojna luka **St. Nazaire.** V dolini reke Rhone so čete zavzele **Lyon** in prodirajo proti jugu. Letala so bombardirala letališča severno od mesta Bordeaux. Nasprotnik je izgubil 49, nemška vojska 4 letala. Angleška letala so napadla kraj Bückeberg ob reki Weser.

24. junija. — Ob Atlantiku je obala zasedena do izliva reke Garonne. Zasedena so mesta **La Rochelle, Rochefort** in ozemlje severno od **Poitiers-a.** V Vogezih se upirajoči sovražnik se je predal. Jugovzhodno od Lyona so čete zasedle **Grenoble** in **Chambery.** Osem angleških letal je bilo sestreljenih.

Vsebina pogodbe o premirju.

V sredo 26. t. m., tik ob zaključku te številke, so bile objavljene točke nemško-francoske pogodbe o premirju:

Ozemlje, ki ga približno določa črta švicarska meja pri Ženevi—Bourges—Tours — Angouleme — Libourne — Mont de Marsan — španska meja, ostane po nemških četah zasedeno. Še obstoječa francoska vojska preda orožje. Francija se zaveže, da ne bo Angliji nudila nikake pomoči, in da ne bo izvažala v inozemstvo ne orožja in ne moštva. Vojna mornarica se demobilizira, trgovinska mornarica ostane doma, radio-postaje ne oddajajo, letala ne obratujejo, vsaka proizvodnja orožja izostane. Francoske upravne in ostale oblasti v zasedenem ozemlju so podrejene nemški vojaški oblasti. Francoska vlada jamči za ohranitev vseh gospodarskih in prometnih naprav v zasedenem ozemlju in pozove prebivalstvo, naj se takoj vrne v svoje domove. Francoska vlada zamore imeti svoj sedež tudi v zasedenem ozemlju, ona nosi stroške za vzdrževanje nemških posadk, vzdrževati sme od Nemčije in Italije število svojih vojakov, takoj bo odpustila vse nemške vjetnike in internirance, dočim ostanejo francoski vjetniki do konca vojne v vjetništvu. Z gospodarskimi zalogami in vrednotami v zasedenem ozemlju sme francoska vlada razpolagati le sporazumno z nemško vlado. Izvedbo pogodbe nadzira nemška komisija s sedežem v mestu Wiesbaden, istotam je komisiji na razpolago posebno francosko odposlanstvo. Če bi se obveznosti pogodbe od strani Francije ne izpolnile, sme nemška vlada pogodbo o premirju takoj spet ukiniti.

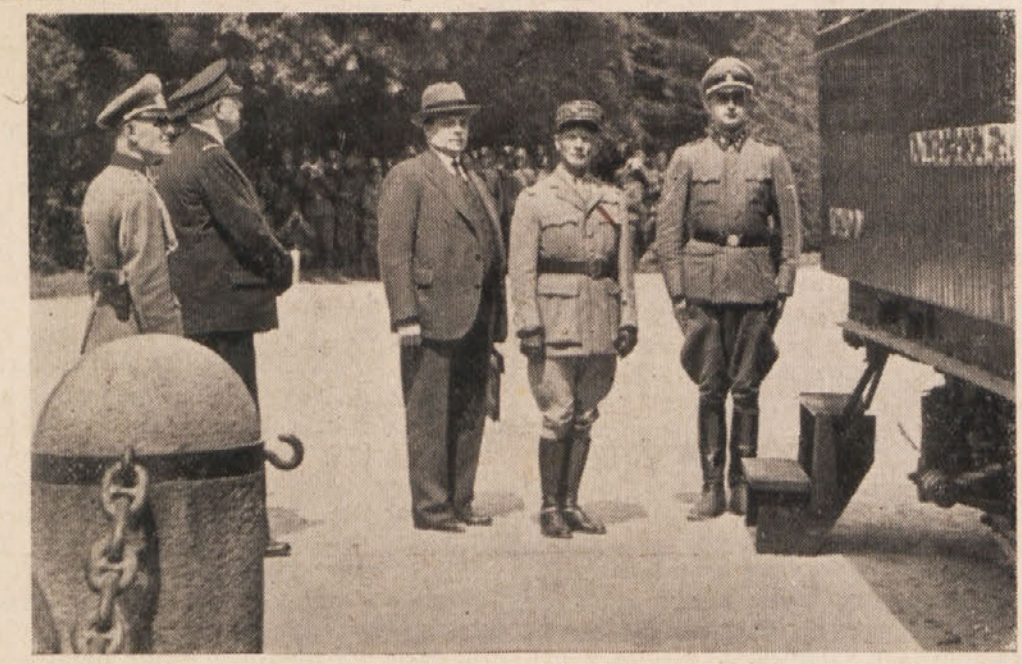

Francoska delegacija
je dospela v Compiegne k pogajanjem za premirje. Hoffmann-Zander M.

Petainova izjava k podpisu.

Takoj po podpisu nemško-francoske pogodbe o premirju je francoska vlada v posebnem poročilu tolmačila vzroke, ki so jo dovedli do podpisa. Poročilo pravi, da so pogoji sicer trdi, vendar je Petainova vlada nanje pristala v polni svobodi in brez neposrednega nasprotnikovega pritiska ter sta jo vodila le interes in čast domovine. Če bi bili nemški pogoji nezdružljivi z nacionalno in vojaško častjo Francije, bi bili Francozi nadaljevali vojno iz svojih kolonij. Povod za podpis pa je bil vojaški položaj: polovica dežele je v nemških rokah, poraz postaja od dneva do dneva vidnejši. Poročilo navaja tudi krivca vojaškega poraza, ki je Anglija, ker je Francijo pustila na cedilu in 15. junija odpoklicala v domovino svoje zadnje čete. Poročilo končuje s pozivom, da se mora Francija gospodarsko in finančno, predvsem pa moralno na novo zgraditi in pri novih naporih se morajo vsi Francozi združiti okoli svoje vlade.

Anglija proti Petainu.

V Londonu je bil sestavljen francoski narodni odbor, ki hoče zastopati interese Francije in ki je prevzel vse francoske obveznosti. Ta odbor je odločen, da se bori naprej na strani Anglije. Churchill je v radiu objavil, da francoska vlada v Bordeaux-u ni več vlada neodvisne države in da je angleška vlada priznala francoski narodni odbor, ki bo zastopal vse za nadaljni boj odločene francoske elemente. V vseh vprašanjih nadaljevanja vojne se bo angleška vlada pogajala s tem odborom.

Poveljnik nemške mornarice admiral Raeder je v času od 17. do 21. t. m. pregledal pomorske edinice, nahajajoče se v nizozemskih, belgijskih in severnofrancoskih vodah, in se je uveril o njihovi pripravljenosti za napad na Anglijo.

Rumunija.

Notranje in tudi zunanje prilike Rumunije potiskajo to državo v zadnjem času precej v ospredje. Po umiku dosedanjega zunanjega ministra Gafencu-a je bila preosnovana cela vlada in ji predseduje Tatarescu. Kralj Karol je vpostavil stike z Železno gardo, nato pa je preosnoval dosedanjo državno stranko v „narodno stranko". V radio-govoru je ljudstvo pozval k edinosti v času, ki odločuje o usodi sveta in Rumunije, in dostavil, da je treba zastaviti vse sile za rešitev domovine. Vodja nove stranke je kralj sam, organizacija stranke je avtoritarna.

Rusija.

Uradna agencija v Moskvi javlja, da so vesti o 100 do 150 ruskih divizijah na litavsko-nemški meji izvite iz trte. Razni inozemski listi hočejo vedeti, da so nemški uspehi na zapadu Rusijo vznevoljili, kar nikakor ne odgovarja dejstvom. V baltskih državah se nahaja do 20 ruskih divizij, ki naj jamčijo za izvedbo pogodb med Rusijo in baltiškimi državami. Odnosi med Nemčijo in Rusijo so slejkoprej prijateljski, kajti obe državi imata taiste interese.

Egipt.

Italijanski listi pravijo, da v Egiptu ni razpoloženja za Anglijo. Na nekem vojaškem letališču pri Kairu je prišlo do spopadov med angleškimi piloti in egiptovskim osobjem. Kralj Faruk se je uprl želji angleškega poslanika Lampsona, ki hoče Egipt pritegniti v vojno proti Italiji. Anglija se pri tem opira

na svoje, avstralske in novozelandske čete, nahajajoče se v Egiptu. Medtem so italijanska letala bombardirala angleško mornarico v Aleksandriji in angleško letališče v Marsa Matrouh. Po vesteh nemških listov nerazpoloženje Egipčanov proti Angliji narašča.

„Velika Arabija".

Po vojaškem zlomu Francije je v ospredju Sirija, ki je dežela pod francoskim protektoratom. Domače arabsko prebivalstvo v demonstracijah naglaša svojo željo po neodvisnosti. Poveljnik v Siriji zbrane francoske armade, Mittelhauser, je izdal proglas, da bo s silo zatrl vsak nemir, in je zasedel z vojsko vse važnejše točke dežele. Medtem so iz Anglije prišle v svet vesti o osnovanju velikoarabske države, kateri bi pripadale Sirija, Palestina in Transjordanija, toda ta država bi bila pod angleškim pokroviteljstvom.

Teden v besedi.

V francoskem mestu Etamps je nek nemški stotnik slučajno našel aktovko, napolnjeno z zasebnimi akti v francoski vojski služečega Starhemberga. Iz aktov je razviden kos delovanja izseljencev bivše Avstrije.

V francosko vlado maršala Petaina sta vstopila bivši predsednik Laval in Marquet, župan mesta Bordeaux.

Novi estonski vladi predseduje zdravnik dr. Vares.

V Beograd je prispel Gerasimov, ruski trgovinski poslanik v Jugoslaviji.

Bolgarski in ruski poročevalski urad bosta odslej medsebojno menjavala vesti.

Ruska vlada je imenovala Viktorja Plutnikova za poslanika v Beogradu, jugoslovanska vlada pa Milana Gavriloviča za poslanika v Moskvi.

V Pragi dobi 2600 ulic in trgov nova imena.

Jugoslavija in Italija sta sklenili novo trgovinsko pogodbo, ki je bila ratificirana 20. t. m.

V Anglijo so dospele čete iz Avstralije in Nove Zelandije. Njihov poveljnik je ob prihodu izjavil, da so se vojaki na ladjah stalno vežbali in dnevno napravili marš 5 km po krovu naokrog.

Nadškof mesta Rouen je potrdil, da so nemški vojaki s svojim naporom rešili znamenito mestno katedralo pred porušitvijo in požarom.

Reynaud, bivši francoski ministrski predsednik, se po novejših poročilih nahaja v Londonu in načeljuje nekaki stranski francoski vladi.

Novi litavski vladi predseduje Gustav Paleckis, zunanji minister je Kreve-Mickevicius.

40.000 francoskih vojakov je do konca minulega tedna prestopilo švicarsko mejo. Švicarji so vojake internirali.

Novi letonski vladi predseduje prof. dr. Kirchensteins, ki je hkrati zunanji minister.

Demokrat senator Burke je vložil predlog, naj Amerika uvede obvezno vojaško službo.

V Ameriki se je stvorila koalicijska vlada. Republikanec Knox je imenovan za mornariškega in Stimson za vojnega ministra.

Angleži so 20.000 otrok od 6 do 15 let prepeljali v Kanado, Avstralijo in južno Afriko. Nadaljni transporti bodo še sledili.

Znani industrijalec Ford v Ameriki je izjavil, da je pripravljen izdelovati vojno orožje, a samo pod pogojem, da bo služilo obrambi lastne domovine in ne inozemstvu.

Na prezidenta francoske zbornice in župana mesta Lyon, Herriot-a, je bil po nemških poročilih izvršen atentat. Herriot je ostal nepoškodovan.

Rumunska vlada je predložila v odobritev načrt prekopa, ki bo vezal Bukarešto z Donavo.

Bolgarski min. predsednik Filov in nemški poslanik v. Richthofen sta podpisala bolgarsko-nemško kulturno pogodbo. Povodom podpisa je Führer odlikoval bolgarskega predsednika z velikim križem nemškega orla.

Turška vlada je uvedla delovno službo, obvezno za delavce gradbene stroke in brezposelne. Služba traja 5 mesecev.

Angleška vlada je prevzela vsa naročila francoske vlade v Ameriki v višini 1600 milj. dolarjev. Ameriški finančni minister je prevzem potrdil.

Ameriška vlada namerava uvesti enoletno delovno službo za moško in žensko mladino.

Vlogo posredovalca za premirje med Nemčijo in Francijo je vršil španski general in Caudillo Franco.

Bivša cesarica Zita Habsburška in njen sin Oton ter še nekateri člani družine Bourbon-Parma so zbežali na Portugalsko, odkoder se najbrže vkrcajo na kako ameriško ladjo.

Ameriška vojska znaša sedaj 375.000 vojakov. Senat je odredil gradnjo nadaljnih 68 bojnih ladij in nabavo 3000 letal.

Iz naše države

Hacha: „Moja pot je bila pravilna!"

Minulo sredo je govoril po radiu drž. predsednik dr. Hacha in dejal med drugim: „Preokret češke politike v marcu 1939 je imel za posledico spremembo našega državno-pravnega položaja. Sprememba izhaja iz naturnega zakona, da se morejo mali narodi ohranjati le, če se zaupajo zaščiti večjih narodov, s katerimi delijo taisti prostor. Mi smo prvi nenemški narod, ki je to naturno resnico spoznal. Češki narod se je vrnil k svojemu zgodovinskemu poslanstvu, k prijateljstvu z Nemčijo. Kljub začetnim težkočam hočemo postati najbolj popolni del Velike Nemčije in naša učlenitev nam bo prinesla mnoge prednosti. Nova ureditev Evrope po končni nemški zmagi bo tudi nam v prilog. Vsak naj prispeva h temu cilju s stremljenjem za trdnim sožitjem z nemškimi sodržavljani in s poštenim poklicnim delom".

Poštni promet z inozemstvom.

Z 8. jun. je veljavna posebna odredba o poštnem prometu z inozemstvom. Promet s sovražnim inozemstvom je prepovedan, poštne pošiljke v Anglijo in severno Irsko in vse predele angleškega imperija, pošiljke v Francijo in njene kolonije ter mandate, v Egipt, Sudan in Irak so nedovoljene. Pošiljke v ostalo nesovražno inozemstvo so dovoljene, a ne smejo vsebovati vojaških, gospodarskih in političnih poročil. Razglednice, dvojne kuverte, oddaja pošiljk v poštne nabiralnike in prilepljanje znamk po odpošiljatelju je prepovedano. Pisma, namenjena v inozemstvo, mora odpošiljatelj oddati osebno pri poštnem uradu in hkrati predložiti osebno izkaznico s sliko.

Uspešna organizacija zračne obrambe.

Organizacija za zaščito pred letalskimi napadi je v Vzhodni marki pričela z delom pred 2 leti. Vršili so se številni tečaji v vseh večjih krajih, razdeljenih je bilo nebroj tiskanih pojasnil in navodil. Delo so brezplačno vršili funkcionarji drž. organizacije za zračno obrambo. Članstvo šteje danes 1,5 milijona oseb, katerih mesečni prispevki služijo za vzdrževanje številnih strokovnih šol in širjenju smisla civilne obrambe pred napadi iz zraka.

Razdelitev potnikov na železnicah.

Ravnateljstvo drž. železnic je odredilo, da smejo vsled omejitve potniškega prometa na železnicah železniški uradniki potnikom v slučaju potrebe odkazati vozove 1. in 2. razreda. Samolastno vstopanje potnikov v višje razrede ostane prejkoslej prepovedano.

Poizvedovanje za pogrešanimi vojaki je v Celovcu poverjeno posebnemu uradu, ki se nahaja v Lidmanskygasse 20 in uraduje dopoldne v torkih, četrtkih in sobotah. Za poizvedovanje so uradu potrebni rojstni podatki pogrešanega in njegova vojaška številka. Urad posreduje tudi pošto za civilne internirance, ujete nemške vojake in rešuje vprašanja za v sovražnem inozemstvu bivajočimi nemškimi državljani.

Vesti iz Jugoslavije

Razstava jugoslovanskega in bolgarskega zadružništva v Belgradu.

16. junija so na belgrajskem velesejmu odprli razstavo jugoslovanskega in bolgarskega zadružništva. Na Balkanu in v Srednji Evropi doslej še ni bilo take razstave. Prva razstava te vrste je bila prirejena pred začetkom vojne v Stockholmu. Ko bo v Belgradu razstava končana, jo bodo prepeljali v Sofijo.

Uvoz bombaža in nafte iz Rusije.

Po poročilih listov bo v najkrajšem času sklenjen med Jugoslavijo in Sovjetsko Rusijo dogovor glede določitve kontingentov za izvoz jugoslovanskega blaga v Rusijo in za izvoz sovjetskega blaga v Jugoslavijo. Obstoji predvsem možnost za uvoz večje množine bombaža, nafte in še drugih proizvodov iz Rusije. Za surov bombaž bo Jugoslaviji zagotovljen kontingent do 1 milijona dolarjev, za nafto pa za okrog 300.000 dolarjev.

Elektrifikacija dalmatinskih otokov.

V Split je dospela komisija strokovnjakov, ki bo proučevala izvedbo elektrifikacije dalmatinskih otokov. Dela za elektrifikacijo Hvara in Brača so že v teku, nakar pridejo na vrsto Vis in ostali večji otoki. Oblasti pa se bavijo tudi z načrtom elektrifikacije številnih malih dalmatinskih otokov.

Sveto leto hrvatskega naroda.

Hrvati praznujejo letos trinajstoletnico sprejema Kristusove vere in vstopa v katoliško Cerkev. Pričetek jubilejnega leta se prične na praznik sv. Petra in Pavla. Ob tej priliki bo prirejena razstava, ki bo prikazala doprinos Cerkve k hrvatski kulturi tekom trinajstih stoletij. Razstava bo prirejena v Zagrebu in bo obsegala umetnost, šolstvo, prosveto ter književnost. Tej razstavi bo pridružena karitativno-socijalna izložba, ki bo pokazala zasluge Cerkve v hrvatski zgodovini na dobrodelnem in ekonomskem polju.

Jugoslovanka z 80timi potomci.

V Guči gori pri Travniku živi devetdesetletna Andja Pranješ, ki je še vedno pri zdravju in opravlja vsa domača dela. Starka ima sedem hčera in enega sina, ki še vsi živijo. Vsi otroci imajo družine, ki so bogate na otrokih tako, da ima starka danes že 72 vnukov in pravnukov, skupaj s svojimi hčerkami in sinom pa 80 potomcev. Starka ima tudi še zelo dober spomin in se je naučila narodne pesmi, ki jih razen nje nihče več ne zna.

Živinoreja v Jugoslaviji. Koncem leta 1939 so v Jugoslaviji našteli 1,27 miljonov konj, 4,22 milj. goveje živine, 10,2 milj. ovac, 1,9 milj. koz, 3,5 milj. svinj in 22,5 milj. perutnine.

Podlistek

Prosto po I. U.

Črni Jurij.

Odlomek iz srbske zgodovine.

(1. nadaljevanje.)

„Pet sto pijastrov sem položil na števnico", odgovori Kara s tresočim glasom, „kar je v mošnji ostalo, je moje, za to moram kupiti smodnika in svinca".

Ves začuden pogleda uradnik Srba.

„Smodnika in svinca vam kmetom pač ni treba", pravi zaničljivo Turek, „potrebujemo pa ju mi, da nam je mogoče od trmastih davkoplačavcev izterjati dačo in podložne kaznovati. Mošnjo mi daj semkaj, mladenič, da jo preiščem!"

Kara Petrovič izvleče še sto pijastrov, jih položi na števnico ter reče: „Tu imate denar in dajte mi pobotnico!"

„Mošnjo hočem imeti!" kriči uradnik ter ustane.

„Kaj se kmet prepira?" krikne aga iz zadnje sobe, „vklenite ga in namažite mu jih, če ne uboga!"

Več janičarjev stopi v sobo in obskoči Srba.

Kara Petrovič takoj sprevidi, da mu preti nevarnost. Prostost mu je bila ljubša nego denar; dá jim torej mošnjo, v kateri je bilo nad sto cekinov; potem še le napravi tajnik pobotnico, katero Petrovič vzame in hoče oditi.

„Vzemite ošabnemu kmetu tudi orožje," zapové aga.

Divji vojaki mu potegnejo puško raz pleč kakor tudi pištolo izza pasa, potem pa oropanega zasmehljivo odpusté.

Strašno jezo je zakril Kara Petrovič, kajti vedel je, da ima starega očeta, da ima sestro in pred vsem — lepo Milenko; vedel je pa tudi, da bi mu vsako obotavljanje zamoglo vzeti prostost.

Ves bled zapusti Petrovič roparsko kočo. Zasmehovanje janičarjev ga spremlja.

Razkačen vzdigne desnico, potem pa hiti ves razburjen naprej.

Kmalu pride iz ulic Kragujevca, napoti se proti domačim goram, in mrzel veter, kateri mu pihlja naproti, hladi mu gorko kri.

Ozre se še enkrat na kraj, kjer je bil tako močno razžaljen, njegove oči so bile ognjene, gledajoč bliščeče strehe Kragujevca, na katerih je bil videti polumesec; ali kmalu se uleže njegova srditost, ko misli zopet na svoj dom.

„Preseliti se hočem z Milenko na sive gore," mrmra sam s seboj.

„Srbija je izgubljena, kajti duh naših pradedov je izginil iz ljudstva".

S seboj poluglasno govoreč je korakal Kara Petrovič tik gore, ko pride do necega skalovja.

S tega je zamogel videti nekaj višje ležečo Topolo.

Otrpel postoji, kajti grič, na katerem je vas ležala, je bil poln dima.

„Kaj se je zgodilo?" vsklikne.

Spomni se janičarjev, ki so ga zjutraj srečali.

„O sveti Mihajl, to je delo Alijevo!"

Srbu se je bral z obraza obup; glavo, katero je vedno tako ponosno nosil, je povesil kakor tisti, katerega je zadelo največje zlo.

Kakor besen se spusti proti goreči Topoli v tek, do katere dospé v eni uri.

Plameni švigajo na gromadi ali žive duše ni videti ni blizu ni daleč. Tu in tam se privali na pol osmojeno truplo iz žerjavice; ves obupan leta Petrovič po pogorišču, toda nikogar ne more najti, kateri bi mu povedal o usodi Milenke, očeta, bratov in sester. Mnogokrat prehodi ulice ali vedno brez uspeha. Nazadnje postane ter si ruje črne lasé. Z njegovih ustnic pa se začuje strašen krik žalosti, kateri stotero odmeva od bližnjega skalovja.

Zdi se Petroviču, da čuje klicati svoje ime. Ves začuden se ozre ter spozna srbskega dečka, bližajočega se mu od skalovja. — Kara mu hiti naproti.

„Kje je tvoja sestra Milenka?" ga vpraša.

„Kako čem vedeti?" odgovori deček, ki je bil kacih šestnajst let star.

„Kmalu po tvojem odhodu napadli so janičarji vas, pomorili in oropali vse, potem pa so jo zažgali. Ravno v pravem času zbežim v skalovje, s katerega mi je bilo mogoče opaziti, da je velik Turek mojo sestro, katera je omedlela, posadil na svojega konja ter se z njo in svojo trumo podal v beg".

„O Janko!" zavpije Petrovič, „in to pripoveduješ tako mrzlo in brezsrčno?"

„Da bi bil imel orožje", odgovori mladi Srb, „bi se bojeval. Zakaj si bil pri zadnjej skupščini zoper to, da bi tudi smel priti v vrsto bojevalcev? Kaj nisem zadosti močan, da bi zamogel nositi puško in rabiti handžar? Mar nisem zadnjikrat medvedu pot pokazal, ko je hotel napasti moje ovce?"

„Milenka me je prosila, da glasujem proti tvojemu sprejemu, ker si premlad!" odgovori Kara.

Janko pa otožno pogleduje k tlom.

„Kaj se je zgodilo z mojim očetom?" povpraša Kara čez nekaj časa.

(Dalje sledi.)

Širom naše zemlje

Deklica.

Spisal H. Mihajličenko. Iz ukrajinščine prevel Šedivy.

Stopil sem na ulico.

Zgrabil me je mestni ropot, polastil se je moje duše in ni dal vanjo ničesar razen težke tuge in osamelosti. Neprestano so drevili mimo mene in drevili kdo ve kam tuji, sovražni a morda tudi osamljeni ljudje. Jutranji novembrski jesenski mraz me je ščipal v nos in lice. Posušil je ulične hodnike in iztrebil z ulic kaluže. Radi tega se je zdel ropot suh, nadležen in zato še bolj dolgočasen.

Na tlaku je stopicala mala deklica. Pomodrilo ji je lice, a prsti na rokah so se ji skrčili od mraza. Deklica je vpila: „Kupite trakove za čevlje! Kupite trakove za čevlje!“ Iz njenega vpitja so se čule solze živega bitja, ki se vdaja joku od mraza in gladu. Ki se vdaja joku zavoljo nehvaležnosti in zlobe tistih, ki so se nad njo pregrešili. Zaradi vseh, ki brez prestanka drevijo mimo nje popolnoma ravnodušno in se ne brigajo za njeno glasno vpitje. Zaradi toplo oblečenih in sestradanih.

„Kupite trakove za čevlje! Poceni . . .! Poceni! Kupite trakove za čevlje!“

Deklica je imela na glavi zavezano veliko, temnordečo, obnošeno in razcefrano ruto. Prevelika kočemajka je bila najbrž materina. Izpod nje se je spuščalo sivo krilo iz hodničnega platna. Nogavice z velikimi luknjami in raztrgani čevlji ji niso mogle braniti nog mraza. Deklica je venomer stopicala, da bi se ogrela in ne bi zmrznila.

„Kupite trakove za čevlje! Kupite. . .! Poceni!“

Zahotelo se mi je, da bi pognal vse mesto v zrak in porušil vse razkošne palače . . .

Toda deklica, od bede in pomanjkanja izčrpana, je še vedno čakala na mrazu s svojimi nikomur potrebnimi trakovi za čevlje in je radi njih vpila, kakor bi hotela s tem prepoditi mraz. Po uličnem hodniku so šli ljudje, ki so siti in so se vsega že preobjedli. Pravkar je šel mimo nje gospod, ki ima kakor bik debel vrat. A z njim pa visoka, vitka gospa . . .

Šel sem za njima. Moral sem iti. Nisem mogel drugače. Nisem mogel odtrgati svojega pogleda od ogabnega, rdečega tilnika. Zahotelo se mi je, da bi izvršil nekaj takega, radi česar bi se ta tilnik nič več ne zibal kakor napihnjen dim. V moji notranjosti je vse pokalo. Vzljubilo se mi je nekaj takega, radi česar se gladka šija ne bi več zibala kakor dim. Zahotelo se mi je tako prestrašiti debeluharja, da ne bi bil več samemu sebi podoben.

„Kupite, kupite trakove za čevlje! Po ceni! Da bi gospodična, da bi gospa lahko kupila!“

Trdno sem stisnil v žepu roko v pest. Skočil sem kot šakal in se vrgel na debelega gospoda in ga začel pretepati.

Ko so me odgnali na policijski komisarijat, sem še vedno slišal: „Kupite trakove za čevlje! Kupite trakove za čevlje!“

Pozor! Tej številki smo priložili vplačilnice in prosimo za prenakazilo zaostale naročnine. — Uprava.

Letošnji novomašniki. V četrtek 27. junija bo prevzvišeni knezoškof v Št. Jurju ob jezeru posvetil v duhovnike med drugimi sledeče gospode bogoslovce: Jožefa Drobiuniga iz Sela pri Podkrnosu, Martina Škorianca z Rude, Martina Šturma iz Mokrij, Rudolfa Zeichna iz Rožeka in Janeza Pettauerja iz Celovca.

Gospodarski napredek beljaškega okraja. Dober opazovalec naših prilik mora ugotoviti, da smo v zadnjih 2 letih gospodarsko prav močno napredovali. Naše kmetijstvo se modernizira. Vporaba umetnih gnojil se je izza dveh let podvojila in je dosegla nad 2000 ton, pri čemer apna niti ne štejemo. Pred priključitvijo je bilo v vsem okraju komaj 20 silosov, leta 1938 jih je prišlo zraven 40 in lani okroglo 100. V tekočem letu bo število silo-naprav doseglo 400. Število prošenj za podpore pri popravi gospodarskih poslopij gre v stotine, strojev je bilo skupno naročenih nad 2000 in sicer od preprostih plugov do kompliciranih mlatilcev. Posebno se udomačuje zadružni ali občinski nakup trijerjev.

Pozdrav slovenskih vojakov. Usoda nam je naklonila srečo, da smo se sešli tovariši iz Roža in se v prijetnem razgovoru spominjali svoje domovine in domačih, posebno naših žen in deklet. Tem potom jim pošiljamo svoje prisrčne pozdrave: Lojze Čebul, Miha Baumgartner, Janko Čuden, Matevž Mrak, Žvan Janez, Miha Antonič, Jelenik Valentin, Male Lorenc, Struger Maks.

Rože med rožami. fot. Linhart.

Klagenfurt — Celovec. Celovški nadžupan je izdal odredbo, po kateri bo v bodoče zajamčeno dostojno zunanje lice mesta. Odslej je treba dovoljenja mestnega magistrata ne samo za nove zgradbe in ograje, marveč tudi za barvanje in krašenje poslopij in vseh vidnih naprav na cestah, ob in na poslopjih, ki bi lahko kazile lepoto mesta. Župan sme odrediti odpravo poslopij, zgradb, ograj, drevja in vsega ostalega, kar bi moglo kaziti mesto.

Ferlach — Borovlje. Dne 22. t. m. se je smrtno ponesrečil 32 letni kolarski pomočnik pri Ebnerju, g. Šimen Struger, ki je bil oženjen v Koženta vri. Zaposlen je bil pri popravljenju avtobusa ter vrtal z električnem tokom. Bržkone je prišel v stik s tokom, ki ga je vdaril s tako močjo, da je obležal na mestu mrtev. Bil je zelo marljiv in vesten delavec. — Na Rutah pri Borovljah se je dne 20. t. m. pri sekanju drv težko poškodoval drvar Matija Dovjak, 40 let star. Po nesreči je prišel pod padajoče drevo in zadobil močne poškodbe, da je moral biti prepeljan v celovško bolnico. — Takozvano Hafnerjevo pekarno sredi Borovelj je kupil za ceno RM 46.000 pekovski mojster Gabrijel Peterlin, ki jo je imel dosedaj v najem. Prej je bila last družbe tukajšnega umetnega mlina. Prodano je bilo nadalje posestvo umrlega nadučitelja Jaklitscha. — Tudi smrt se je pretekli teden trikrat pojavila in pobrala same stare farane. Dne 16. t. m. je bil pokopan 80 letni puškar Šimen Wrulich, star domačin. Dan navrh smo spremili k zadnjemu počitku Margareto Zaussnig—Raunig, ki je bila doma iz Šmarjete v R. ter živela zadnja leta pri svojem sinu. Dosegla je 87 let. Dan pozneje je bila pokopana 87 letna Ana Kollitsch.

St. Niklas — Na Dravi. Tudi mi smo dobili v Vognjem polju svoj otroški vrtec. Predšolski otroci vse župnije ga obiskujejo vsak dan. — V nedeljo 16. t. m. je v Baškem jezeru utonil devetnajstletni Hermann Pichler iz Dol pri Skočidolu. Njegov oče je tam najemnik male kmetije. Priselil se je s Sokolovega (Himmelberga). — Tukaj na Dravi smo pa sicer še vsi lepo zdravi. Zadnji pogreb smo imeli sredi februarja. — Skoro vsak mesec imamo svoj kino. Vasi Drava, Brda in Dobrovlje se zapored vrstijo. — Prispeli so na jezero prvi letoviščarji. Tudi na Dravi jih je že nekaj.

Rückersdorf — Rikarjava ves. Že dolgo so slutili, da opravlja v revirju dež. lovskega mojstra dr. Wernerja svoj temni posel tudi nek divji lovec. Nekega dne je obstopilo gozd več lovcev. Prijeli so 20 letnega Maksa M. iz Spodnje Bele. Pri sebi je nosil puško malega kalibra. Celovški sodnik ga je obsodil na tri mesece težkega zapora.

Rosegg — Rožek. (Srebrni jubilej preč. g. župnika Dobernika.) Dne 13. junija, na dan sv. Antona Paduanskega, leta 1915 je obhajal preč. g. Jože Dobernik, sedanji župnik v Rožeku, svojo prvo sv. mašo. Saj je rojen v tej svoji župniji. Letos, ravno na ta dan in spet sredi vojne se je zbrala duhovščina rožeške dekanije in je v skromnem slavju počastila srebrni jubilej njegovega mašništva. Gospod župnik Hani z Drave je čestital v verzih in tako zaključil: „Ljubi sobrat: Za svoj današnji jubilej — vso srečo, zdravje in milost božjo imej — ti si naše dekanije dika — božjega Sina prava slika. — Velik prijatelj si tudi bolnikov — vzgled in vzor dušnih zdravnikov — velik čestilec božjega Srca — ki novo veselje in moč naj ti da!“

Spet ena Hanijeva. Naša zadnja pohvala je gospoda Hanija očividno močno pogrela in danes ponatiskujemo drug pesniški proizvod, ki se je rodil ob letošnji veliki noči in njenih dobrotah. Tako se glasi:

Lipijevi Rozi pod Jerbergom.

Lipijeva fletna deklica Rozi
se pripeljala na lepem vozi
sem z očetom na Dravo k meni
in mi rekla: Te prate vzemi!

Bog voni! Za prate in kvobase,
ki so prav za velike čase,
Lipijevim veselo alelujo,
naj sladi vsako jim mujo!

In ti, Rozi, mlada moja mila,
glej, da v šoli se boš dobro učila,
doma pa pomagaj pridno tud mami,
da bo veselje novo med Vami!

Zdej pa rada frka in drka
Lipijeva Rozi vedno v šolo,
doma pa pridno črke štrka
s peresom vedno na polo.

Egg — Brdo pri Šmohoru (Smrt očeta Varmuta v Limarčah). V soboto 8. t. m. so limarski gospodarji in sosedje spremljali na zadnji poti 72 letnega očeta Miklavove družine Antona Varmuta. Že dalje časa so rajni oče bolehali, se bolezni z uprav ziljsko grčavostjo upirali, a končno morali v posteljo. Previden s tolažili sv. Cerkve so odšli v večnost po plačilo k svojemu Gospodarju. Na zadnji poti sta jih poleg številnih pogrebcev spremljala in opravila zanje sv. maše preč. gg. Ebner z Ziljske Bistrice in Picej Jože iz Brda. G. provizor Picej so se med mašo poslovili od ranjkega s pretresljivim govorom, omenjali so očetovo dobrotljivost napram farni cerkvi, kateri so oskrbeli veliki zvon, darovali za njeno olepšavanje in ji bili 22 let ključar. V življenju so mnogo trpeli. Sinova Anton in Adalbert sta jih zapustila že prej. Pa svojo trpljenje so prenašali z molitvijo in globoko udanostjo v božjo voljo. Na bolniški postelji sta rajnemu stregli sedaj 75 letna mati in hčerka Katica in jim lajšali hude bolečine. — Bili so oče Varmut tudi vsikdar zaveden sin slovenske narodne družine. Po njih slovi Miklavova kmetija kot močan slovenski steber na skrajnem zapadu. Veliko so brali, bili naročeni na slovenske časnike in se posebno v svojih mladih letih z vnemo posvečali slovenskemu narodnemu delu. Dalje časa so bili tudi član osrednjega političnega odbora in najožji sotrudnik poslanca Grafenauerja. — Osiroteli Varmutovi družini izrekamo naše iskreno sožalje, rajnemu pa bodi večni Gospodar milostljiv plačnik!

St. Jakob — Sv. Jakob v Rožu. V četrtek 20. t. m. se je vila po Tešinji proti farni cerkvi dolga vrsta pogrebcev z zemskimi ostanki 73 letnega Močnikovega ateja. Že dalje časa so hirali za zavratno boleznijo, rakom, ki jim je končno pregrizel življenjsko nitko. Le malo dobrega so vžili na tem svetu. Dva njihova brata sta šla v večnost pred njimi, sin Tevžej živi že več desetletij v Ameriki. Tudi sam so bili med svetovno vojno „preko velike luže“, a jih je domotožje zvabilo spet na njihov skromni, a lepi dom na Tešinji. Bili so dober oče in izredno ustrežljiv sosed, tudi se niso nikdar sramovali svoje materne govorice. Doma žaluje za njimi hčerka Mojcej z možem in 4 otroki, pogrešala pa bo dobrega „dedlna“ vsa soseščina. Naj počivajo v miru!

Oberdörfl — Zgornja Vesca. Dne 29. majnika smo spremljali na božjo njivo preblago 17 letno Micijo Špendir. Umrla je v celovški bolnici. Nenadna smrt je sestro in starše globoko potrla. Prepeljali so rajno domov in jo položili med rože in vence. Udeležba na zadnji poti je bila lepa. Nagrobni govori so opominjali mladino, naj po vzgledu rajnke ostaja starišem pokorna, hvaležna in ponižna. Naj draga Micej počiva v miru, starši in sestra naj iščejo tolažbe pri Bogu.

Naša prosveta

Mladim materam!

Mati, ti najblažje bitje,
ti zakladnica otrok,
zase ne, za drage svoje
ti si neizčrpnih rok.

(Mati Elizabeta.)

Človekov postanek in njegovo življenje pred rojstvom je do danes ostal čudež, kateremu se bližajo z uspehom le najgloblji misleci. Kako zamore že v majcenem, neznatnem bitju temeljiti bodoči človekov značaj in kako more mati obdarovati svojega otroka še pred njegovim rojstvom?

Otrokova vzgoja se začne pred rojstvom. Slovenska govorica govori tako lepo o „blagoslovljenem stanu“, kakor bi hotela nakazati, da je noseča žena nekaj povsem nevsakdanjega, nekaj svetega. In kot bi hotela ženo opozarjati, da so meseci njene nosečnosti globokega vpliva na razvoj bodočega rojenčka.

Žena v blagoslovljenem stanu bodi ves svoj čas zaradi otroka dobra in lepa v svoji notranjosti in zunanjosti. Naj je radodarnih rok, da bo tudi otrok napram njej usmiljen. Mlada mati mora nositi v srcu samo blage misli, bere naj lepe, koristne knjige, ki dvigajo duha in srce. V njeni duši naj so nebesa, da bo mati znala biti iz srca vesela. Trudi se naj, da je mirna in ljubeznjiva, četudi vsakdanje življenje ne vsebuje samo dobrote, marveč tudi dovolj grenkobe. Naj se mati iz srca nasmeji in veseli. Smeh zdravi. Mati naj poje veliko in navdušeno, pesmi naj ji vrejo iz dna duše. Vse njeno življenje in še njen okoliš naj je obdan od miru in lepote. In še posebno: blagoslovljena mati naj moli, iskreno moli! Vsikdar naj misli le na to, da deli vse svoje misli, svoja čustva in vse svoje življenje z otrokom, ki ji spava pod srcem, in da so njene misli in njena čustva nekako seme v prenežni gredici mladega, porajajočega se bitja. Kar bo mati položila v otrokovo dušo v tem času, to je njen najkrasnejši, a tudi najodločilnejši dar.

Narod se ceni tudi po tem, kako ljudje spoštujejo blagoslovljene matere. Da gledamo sebe in svoje lastne prilike, moramo reči, da sicer v besedi mater znamo ceniti, a smo do nje vse premalo obzirni v času, ko je tolikanj dojemljiva in občutljiva. Podobni smo otroku, ki se igra z dragoceno igračo in jo morda celo ljubkuje, a se zdaleka ne zaveda, kolikšen zaklad ima pred seboj. Naj so te besede nam vsem mimogrede v premislek!

Še ti, mlada mati, doprinesi, da bo tvoja slika v očeh vseh ostalih vzvišena in sveta! Ti in vsi tvoji se morajo zavedati, da si blagoslovljena med njimi, in doprinesti s teboj vred, da bo blagoslovljen sad tvojega telesa. M. E.

Deklice. Deklice se hvalijo s svojimi očeti in se ponašajo z njihovimi lasmi. — „Moj oče ima čisto črne lase“. — „Moj oče nosi lepe sive lase“. — „Moj ima pa samo glavo“, dostavi žalostno tretja.

Sodobna mladina. Mamica kaže Pepčetu prelepo mavrico in pravi: „Pepče, poglej, kako krasen je božji stol. Vse se preliva v barvah!“ — Nato Pepče modro: „Lepo! Kako pač to aeroplani napravijo?“

Babica. Mali Janezek važno razlaga svojim tovarišem: „Danes sem dobil sestrico. Babica Marta jo je prinesla.“ — Nato Mihec: „Ja, mi dobimo otroke tudi od babice Marte.“

Naše gospodarstvo

Zakaj silo?

Pred leti še so se smeli redki gospodarji ponašati, da so se dobro seznanili z ensiliranjem krme in si zgradili svoje silo-naprave ali silose. Danes se z vprašanjem kisanja krme bavi že vsak srednji kmet in še mnog kajžlar umi, če bi mu mala naprava s par kubičnimi metri ne bila le v korist.

Kisanje krme ni nič novega in tudi nič posebnega. Gre v bistvu za isto kakor pri repi ali zelju, katere uporabljamo čez leto okisane ali kisle. Razlika je le v tem, da gre pri kisanju repe ali zelja za majhen obseg in da postopamo snažnejše in skrbnejše, ker repo in zelje pač uporabljamo v gospodinjstvu.

Misel kisanja krme se je porodila v času pomanjkanja krme. Z boljšimi pogledi na kmetijsko gospodarstvo se je rodilo spoznanje, da so zadostne količine sočne krme skozi leto predpogoj uspešne živinoreje, uspešna živinoreja pa temelj kmetije. Ustroj kmetij naših predelov pa kljub obširnim senožetim, pašnikom in planinam nikakor ni tak, da bi smeli sigurno računati na izdatno in dobro krmljenje naše živine. Saj se je kmetijstvo komaj šele izmotalo iz nekdanje prakse, ko je bilo pridelovanje živinske krme bolj postranska zadeva. To in še drugo dejstvo, da se v novejšem času polaga velika važnost na kakovost živinske krme in se skuša pridobivati čim največ beljakovinaste krme, je vodilo k ensiliranju. V starem rajhu so danes že vasi, kjer ima svoj silo že prav vsaka kmetija.

Kisanje krme je neodvisno od lege in splošnih zemskih in vremenskih pogojev. Povsod se lahko s pomočjo silosov pripravijo izdatne količine kisle krme, ki je pri krmljenju več ali manj dobrodošla v prav vsakem hlevu. V krajih z dolgo zimo je silo pravi rešitelj ob živinski lakoti in bedi, krajem z bujnim rastlinstvom pa je pomočnik pri podvigu živinoreje. Dolinam z nestalnim vremenom zamore silo reševati pokošeno travo in druge pridelke pred gnitjem po dežju. Kjer manjka delavcev, je neposredna vožnja s polja v silo-napravo enostavna rešitev.

S tem nikakor ni rečeno, da bomo odslej krmili samo s kislo krmo. Živina se senu nikdar ne bo odpovedala. Krma mora vsebovati beljakovine. Slame imamo dovolj, manjka beljakovinaste krme. Največ beljakovin imajo mlade rastline. Kjer paša ni mogoča, tretjo košnjo lahko pospravimo v silo, detelja v strnišču je pripravna za kisanje. Poleg zelenja lahko kisamo krompir, prav dobro se ensilirajo listi od repe in pese, koruza in sončne rože. Srednje dobro okisajo detelja, trava, lupina, manj dobro stročje, rž, lucerna in razne okopavinske mešanice. Mešanje manj in bolj pripravnih pridelkov je torej prav umestno. Dočim pride krompirjevka takoj sesekljana v silo, je treba krompir sam pred ensiliranjem pariti.

Čudežev seve tudi silo ne dela. Kisla krma ni nič boljša od sveže, a ohranila je njene dragocene snovi. Torej mora biti za ensiliranje določena krma sočna in dobra, kajti v silosu samem ne bo postala boljša od prej. Pri krmljenju bomo pazili, da bo kisana krma le nekak dodatek k senu, slami ali repi. Živini dajemo hkrati nekaj apna, da preprečimo nekatera želodčna obolenja. Prekislo krmo živali odklanjajo in je manj prebavna. Pri nekoliki skrbi izločimo vse eventualne škodljive posledice v živalskem organizmu. Seve, kdor bi krmil izključno samo kislo krmo in še to kakovostno manjvredno, mora računiti s škodo, ki bo prej ali slej nastopila. Kot povsod velja tudi pri ensiliranju pravilo, da je vsako pretiravanja škodljivo, pravilno postopanje nekako po srednji poti pa gotovo koristno.

Kako je z ženino doto na dednih kmetijah? O tem je razpravljalo dedno sodišče na Dunaju in razsodilo tako: povsem nepotrebno je vkniževanje ženine dote na posestvo ali kakršno koli drugo zasiguranje, ker ima žena v slučaju moževe smrti pravico na povračilo svoje dote. Za to jamči cela dedna kmetija in dedič se te obveznosti ne more otresti. Pač pa ima žena pravico, da se povračilu dote odpove, če ostane naprimer na kmetiji do svoje smrti in živi iz pridelka. Če umrje žena pred možem, pripade njena dota njenim dedičem in mož jo mora izplačati, sicer mu preti celo razlastitev. Za kmetom jamčijo za izplačilo njegovi dediči. Okoli ženine dote torej nikakor ni treba pogodb ali vknjiženj.

Kako velik naj bo silo, o tem razpravlja nek gospodar v „Pionier-ju" in pravi: V zimi podajam poleg sena in repe še 20 do 25 kg ensilirane krme na dan in žival, to je za 5 mesecev okroglo 45 stotov kisle krme, za kar je treba približno 6 kub. metrov prostora. Za deset krav torej zadostuje silo s prostornino 60 kub. metrov. Za silo sam nasvetuje več predelov za ločeno kisanje vmesnih sadežev, zmesi, otave in detelje, koruze i. dr. Končno pravi, naj se daje kisle krme največ za polovico suhe.

Gnojnične jame so zlata vredne, so nekoč dejali in to velja še danes. Posebno državne pobude in podpore so dovedle do tega, da se gospodarji zanimajo za popravo svojih gnojišč. Samo na Koroškem in Štajerskem je država dovolila do 700.000 mark podpore za okroglo 1000 gnojničnih jam. Število živine se je istočasno zvišalo za 3000 glav.

Vrtu so razne živali, ki jih nikakor ne čislamo, prav koristne. Žabe, krte in črve moramo varovati, ker so strastni sovražniki vrtnih škodljivcev, kot so razni hrošči, polži in podjedi.

Sladkor za čebelarje. Na organizirane in neorganizirane čebelarje je izšel poziv, naj takoj javijo, koliko sladkorja bodo rabili za prezimovanje. Čebelarji, ki niso člani pristojnih organizacij, se prijavijo sosednjemu društvu in mu javijo število panjev, ki naj prezimijo.

Dobava apnenih gnojil je pocenjena. Da se razbremeni jesenski železniški prevoz, je izšla odredba, po kateri se vozarina za apnena gnojila poceni za četrtino dosedanje višine. Pocenitev pa je veljavna samo do 15. julija.

Italija si je pravočasno zasigurala prehrano. Pri Rimu so izsušili velike komplekse pontinskih močvirij, oskrbeli kanalizacijo pokrajin, ki običajno trpijo po suši, razdelili so velike latifundije med male in srednje kmete ter izvedli strumno kmetijsko organizacijo. Nad 2.5 milj. ha nove zemlje je obdelane, 800.000 ha zemlje se obdeluje več po izvedbi kanalizacije, 6.6 milijard lir je fašizem skupno izdal za podvig kmetijstva. Pšenice Italiji ni treba več uvažati, koruze pridela 35 milj. stotov, riža 8.2 milj. stotov.

Živinske cene. Voli C 73, D 56, biki A 81, B 71, C 63, krave A 85, B 77, C 58—65, D 46, telice C 69. — Svinje (150 kg in več) 118, 135 do 149.5 kg 116, 120 do 134,5 kg 114, 90 do 119,5 kg 110, 80 do 89,5 kg 110, 60 do 79,5 kg 100, pod 60 kg 100 pf za kg žive teže.

Zanimivosti iz vsega sveta.

Gospod knjižničar Škorpijonček.

Odkar je človek iznašel tiskarski stroj, je napisal in natiskal ogromno število knjig. Neštete knjižnice po svetu hranijo v sešiti in vezani obliki človeške misli, ki jih je tiskarska barva pričarala na papir. Na svetu so tako velike knjižnice, da imajo že nad 5 milijonov knjig. Kar strah nas je ob misli, kam bo to privedlo! Če odmerimo človeštvu na primer še tridesettisoč, petdesettisoč ali še več let — ali ne bo taka knjižnica izgledala kakor ogromen rudnik, nabasan s knjigami, ali ne bomo z njimi pokrili vso saharsko puščavo?

In kako neskončno majhen bo tedaj obiskovalec take knjižnice, kako majhni bodo tudi glavni knjižničar in njegovi pomagači!

Še mnogo, mnogo manjši pa bo gospod knjižničar Škorpijonček, ki nas pri tem najbolj zanima. To je tisti mali, 3 mm dolgi, ploščati rjavi pajek z dolgimi škarjami v sprednjem paru tipalk spodnje čeljusti, ki ga po naše imenujemo knjižni ščipalec ali škorpijonček. Ta živalca pleza neumorno po knjigah, se premika med listi knjig v stranskih smereh in nazaj kakor pravi rakec. Ta čudni gospod knjižničar pa ni še nikdar poskušal prebrati niti ene same vrste v knjigah; on je samo lovec in so mu te samo ogromne pokrajine za lov na še manjšo golazen, kot je sam. Neusmiljeno preganja razna plemena prašnih in knjižnih in papirnih uši. Ker požira te 1 in pol mm dolge škodljivce knjig, ga smatrajo za zelo koristnega ravnatelja vsake knjižnice.

Ta prijatelj knjig pa zna biti tudi zelo hudomušen, mnogo bolj kot pravi knjižničarji, ki so navadno zelo resni in suhoparni ljudje. On ni žuželka, pač pa pravi sorodnik velikih, strašnih škorpijonov, le da mu manjka strupeno želo; če ga damo pod povečalno steklo, vidimo, kako razumno gleda s svojimi malimi očesci. Ko je na svoj način pregledal vse te stare „špehe" se vzbudi v njem hrepenenje in želja, da bi šel po svetu — na kako drugo oddaljeno polico, kjer knjižne uši še niso nič o njem slišale. Če bi lezel tja, bi to trajalo morda desetletja. Ker pa nima peruti in ker je moderen, sanja o aviatiki. Revež je, ima pa bistro pamet ter si zna pomagati v stiski. Spretno si izbere to ali ono muho, jo nenadoma zgrabi s svojimi škarjicami za nogo ali kakor mu pride prav — in že je ga muha ne more več otresti. Prisiljena je, da ga kot njegov cepelin lepo brezplačno prenese po zraku v ta ali oni oddaljeni kot. Naš popotnik izstopi iz letala in zadovoljno nadaljuje svojo delo. Ta letalska pošta deluje tako imenitno, da se često vozi na tak način kar po več knjižničarjev na eni in isti muhi.

Morske pse lovijo v vreče. Na vzhodni obali Južne Afrike pomenja lov na morske pse za ondotne domačine zlato jamo. Tamošnji prebivalci se pri tem poslužujejo kaj preprostega sredstva. Iz čolnov mečejo v morje na vrvi privezano vado, ki privabi živali v veliko vrečo. Ker pa morski pes ne zna plavati ritenski, je izgubljen v trenutku, ko zajde v nastavljeno past. Tako se ribičem neredko posreči, da ulove v eni uri več šest do osem metrov dolgih morskih psov.

Lastovke in mrčes. Ptičjeslovci so izračunali, da ulovi dvojica lastovic, ki še nima mladičev, na mesec okoli 40.000 žuželk. Če pa gnezdi in ima mladiče, se število ujetih žuželk zviša na mesec na približno 270.000. Je pa mnogo parov lastovic, ki v enem samem letu ulove veliko več ko milijon škodljivih žuželk. Tako šele si moremo predočiti veliko korist, ki nam jo nudijo te koristne ptice.

Kiti in ribje olje. Kitovo ali ribje olje postaja čimdalje večjega pomena. Iz njega izdelujejo milo in margarin (ponarejeno presno maslo) in še glicerin in razstreliva. Največ ribjega olja so do sedaj pridobivale skandinavske države, zlasti Norveška. Medtem ko so prejšnje čase polovili povprečno na leto samo 3000 kitov, so jih leta 1938 polovili 54.664, iz katerih so stopili 615.000 ton olja. Tudi to jesen pojdejo kitolovci spet na lov. Toda neki strokovnjak je dognal, da bo moral lov na kite, če bodo polovili toliko kitov, prenehati, ker bodo sicer iztrebljeni vsi kiti in bo svet izgubil vse koristi, ki jih ima od njih.

Zakaj kokoši kokodakajo? Kokoš zapusti gnezdo, kakor hitro je znesla jajce in prične kokodakati. To ni nič drugega kot navada, ki jo je podedovala kokoš od svojih prednikov, ki so živeli še divje v naravi. Ko ni bila kokoš še domača žival, je zletela, kakor hitro je znesla jajce, z gnezda, kot delajo to še druge njene sorodnice, ki divje živijo, in je začela vpiti šele, ko je bila že nekoliko proč od gnezda. S tem je hotela zvabiti svoje sovražnike od gnezda proč, da bi si ohranila jajca za naraščaj.

Konj odgriznil lice 7 letni deklici. Nenavadna nesreča je zadela 7 letno Nado Kalisar iz Siska. Deklica je prišla na travnik, na katerem so se pasli konji. Približala se je konju in ga pogladila. Konj pa je zgrabil z zobmi deklico za desno lice in ga ji dobesedno odgriznil. Deklica je od bolečin zakričala in padla v travo. Pastirji so ji prihiteli na pomoč in jo takoj pripeljali v bolnišnico.

2169 milijonov ljudi. Po podatkih iz zadnjih let živi na zemlji 2169 milijonov ljudi. Po primerjanju s prejšnjimi dobami je dognano, da se je število ljudi na zemlji od začetka 19. stoletja do zdaj izredno povečalo in da se je že samo v poslednjih sto letih kar podvojilo. Več kot polovica zemljanov živi v Aziji, krog četrtina pa v Evropi. Leta 1938 so našteli v Evropi 530 milijonov ljudi. Najbolj obljudena evropska država je Nemčija in ima brez zasedenih krajev prejšnje Poljske in drugod 97 milijonov ljudi. V Angliji živi 47 milijonov ljudi, v Italiji 44, v Franciji pa 42 milijonov. Angleški imperij ima pod seboj 500 milijonov prebivalcev, med njimi v Indiji 338 milijonov, Francija s kolonijami pa 114 milijonov. Italijanski imperij vsebuje 59 milijonov državljanov. Najbolj obljudena država na svetu je Kitajska s 427 milijoni prebivalcev. V Sovjetski Rusiji živi 183 milijonov ljudi, v Združenih državah severne Amerike pa 130 milijonov. Japonska ima 72 milijonov prebivalcev, z zasedenim ozemljem pa dokaj več.

Dar za smeh

Dvoumno. Na neki hiši je pritrjena tablica z napisom: Janez Smuk, čevljar. — Pod tablico je še druga z opozorilom: Pozor! Hud pes!

Amerikanec v nebesih. Nek Amerikanec je umrl. V nebesih se je po svoji vljudnosti seznanjal z nebeščani in jim hvalil svojo domovino, da je največja, najlepša in najboljša. Nekoč se sreča s starim, sivolasim očakom in mu na dolgo in široko razlaga krasoto niagarskih slapov: „Toliko je tam vode in šumenja kot menda nikjer drugod na svetu. — Sicer, ime mi je Buffin." — Nato stari očak: „Me zelo veseli, moje ime je Noe, očak Noe."

Srečen zakon. Jaka vpraša Matijo: „No, kako Ti je v zakonu?" — Matija: „Dobro, dobro! Podoben se zdim koledarju?" — „Kako to?" — „No, vsak dan se ena odtrga."

V šoli. Učitelj: „Peterček, je to tvoj bratec?" — „Da, gospod učitelj!" — „Ta je pa manjši od tebe." — „Da, gospod učitelj, saj je samo moj pol-brat!"

Špiritist. O starem Radunjaku trdijo nekateri, da zna klicati duhove. Nekega dne bi stara Neža rada vedela kaj več o tej prečudni skrivnosti in ga bara: „Ali znaš res klicati duhove zonstran sveta?" — „Znam, znam, Neža, samo ubogati me nočejo."

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. – **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17.
Veljavna je inseratna tarifa 1.

Vabilo

na 18. redni letni občni zbor **„Zveze koroških zadrug v Celovcu,** registrovane zadruge z omejeno zavezo", ki se vrši dne **4. julija 1940** ob 13. uri v lastni zadružni pisarni v Celovcu, Klausner-Ring 26.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobritev zapisnika o zadnjem občnem zboru z dne 23. novembra 1939.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za leto 1939.
5. Sklepanje o vplačilu ½% oziroma 1% režijskega prispevka za l. 1940.
6. Slučajnosti.

Pričakujemo, da odpošlje vsaka članica vsaj enega zastopnika.

(31) **Načelstvo.**